

Vedle osvojení češtiny jako druhého jazyka a kontaktu s česky mluvícími vrstevníky je pro děti, které se učí česky, velice důležitá i **gramotnost v mateřském jazyce**. Pro celkový vývoj dítěte je znalost prvního jazyka velmi důležitá. Dítě se pak mnohem lépe učí nové poznatky, pokud si je může spojovat s vědomostmi a znalostmi osvojenými v mateřštině.

VÍCEJAZYČNOST:

- ✳ Předchází sociálnímu vyloučení dětí, jejichž mateřský jazyk se liší od jazyka většinové společnosti.
- ✳ Umožňuje dětem lépe zakořenit v novém prostředí.
- ✳ Posiluje identitu dítěte a jeho sebevědomí.
- ✳ Rozvíjí jazykové schopnosti a myšlení napříč jazyky.
- ✳ Umožňuje uchování kulturního dědictví (m. j. tradice, pohádky, sounáležitost s komunitou...).

Vícejazyční žáci používají své jazyky k různým účelům a v komunikaci s různými lidmi (mateřský v rodině, druhý v širší společnosti, ve škole atd.), tím je také ovlivněna slovní zásoba, úroveň ovládnutí i jazyková preference. Znalost mateřského jazyka je pro tyto děti nejen prospěšná, ale většinou také nutná k tomu, aby komunikovaly se členy své rodiny. Bez znalosti mateřského jazyka sice obstojí ve škole, ale mohou mít vážné problémy v komunikaci s rodiči, což může způsobit potíže s výchovou a chováním. Důležitá je tedy spolupráce školy s rodiči – jednak aby našli cestu, jak dítě co nejlépe naučit česky, ale také jak zachovat a dále rozvíjet dovednosti v prvním jazyce dítěte.

DOPORUČUJEME:

- ✳ Nesnažte se děti od mateřského jazyka odstříhnout – hrozí jim ztráta identity. Nabízejte dětem dostatek příležitostí k rozšíření využití mateřského jazyka (dětský kolektiv s mateřským jazykem, návštěvy země původu atd.).
- ✳ Výchova dětí v jazyce vaší rodiny je velmi důležitá, protože jen tak s nimi můžete komunikovat v jazyce, ve kterém se cítíte sebejistě.
- ✳ Učitelé by neměli rodičům radit, aby doma mluvili se svými dětmi pouze česky, protože děti by se mohly naučit od rodičů, kteří dostatečně neznají češtinu, chybné obraty, výslovnost apod. Zároveň by přišly o možnost rozvíjet se ve svém rodném jazyce.
- ✳ Zaveďte si domácí jazyková pravidla, která vám budou vyhovovat.
- ✳ Rozvíjejte mateřský jazyk, a to nejen mluvený, ale i čtený/psaný.

Je důležité, aby pro děti existovaly vhodné podmínky pro používání jazyka rodiny i v mateřských školkách a ve školách. Pro používání jazyka je velkým přínosem, pokud si děti uvědomí jeho hodnotu i mimo rodinné prostředí. Posiluje to jazykové povědomí všech zainteresovaných osob, jazykovou různorodost a neformální možnosti využití všech jazyků. Promluvte si s pracovníky vzdělávacích institucí, které vaše děti navštěvují, a informujte se na způsoby jejich přístupu k mnohojazyčnosti. Váš názor na něj si pracovníci jistě rádi vyslechnou, stejně jako informace o vaší kultuře a tradicích.

Ve škole mají větší šanci naučit se vyučovací jazyk a celkově uspět ty děti, jejichž rodinní příslušníci s nimi mohli trávit čas, vyprávěli jim příběhy nebo s nimi hovořili způsobem, který rozvíjel slovní zásobu v jejich mateřském jazyce. Znalosti a schopnosti dětí jsou přenositelné z mateřského jazyka naučeného doma do jazyka používaného ve škole.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

- 👁 [Časopis pro vícejazyčné děti a multikulturní výchovu Kamarádi \(www.zaedno.org/home-kamaradi\)](http://www.zaedno.org/home-kamaradi)
- 👁 [K navazování na odborné pojmosloví v mateřském jazyce mohou posloužit překladové slovníčky \(https://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky\)](https://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky)
- 👁 <http://www.multilingual-families.eu/repository/for-parents>
- 👁 <https://www.inkluzivniskola.cz/vicejazycnost>
- 👁 Cummins, J.: Vzdělávání vícejazyčných žáků. In: Existuje-li to, je to možné: inspirace pro vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem. META slaví 15, s. 183–190. Praha 2021.

Освен усвояването на чешки като втори език и контакта с чешкоговорящи връстници за децата, които учат чешки език е много важна и **грамотността на майчиния език**. Владееето на първия език е много важно за цялостното развитие на детето. Детето много по-добре усвоява нови познания, ако може да си ги свързва със знанията, усвоени на майчиния език.

МНОГОЕЗИЧНОСТ:

- * Предотвратява социалното изключване на децата, чийто майчин език е различен от този на мнозинството от обществото.
- * Позволява на децата да се вкоренят по-добре в новата среда.
- * Укрепва идентичността на детето и самочувствието му.
- * Развива езиковите способности и мисленето на различни езици.
- * Дава възможност за опазване на културното наследство (например традиции, приказки, принадлежност към общността...).

Многоезичните ученици използват езиците за различни цели и в общуването с различни хора (майчиния в семейството, втория език в обществото, в училище и др.), което се отразява на речниковия запас, нивото на владеене и езиковите предпочитания. Знанието на майчиния език е не само от полза за тези деца, но обикновено е и необходимо за общуването с членовете на семейството. Без да знаят майчиния си език, те ще се справят в училище, но може да имат сериозни проблеми в общуването с родителите си, което може да предизвика проблеми с възпитанието и поведението. Ето защо е важно сътрудничеството на училището с родителите – както за да намерят начин как най-добре да научат детето на чешки език, така и с цел да запазят и по-нататък да развиват знанията на първия език на детето.

ПРЕПОРЪЧВАМЕ:

- * Не се опитвайте да откъснете децата от майчиния им език – така рискувате да загубят идентичността си. Предлагайте на децата множество възможности за разширяване на употребата на майчиния им език (детска група на майчиния език, посещения в страната на произход и т.н.).
- * Отглеждането на децата на езика на Вашето семейство е много важно, защото само така можете да общувате с тях на език, на който се чувствате уверени.
- * Учителите не трябва да съветват родителите да говорят само чешки с децата си у дома, тъй като децата могат да научат от родителите, които не знаят достатъчно добре чешки, грешни фрази, произношение и т.н. В същото време те биха загубили възможността да се развиват в своя роден език.
- * Установете си домашни езикови правила, които да Ви устройват.
- * Развивайте майчиния език, и то не само като говорим, но и четен/писмен.

Важно за децата е да има подходящи условия да използват семейния език и в детските градини и училищата. Голямо преимущество за използването на езика е ако децата осъзнаят стойността му и извън семейната среда. Това подобрява езиковото осъзнаване на всички заинтересовани лица, езиковото разнообразие и неформалните възможности за употреба на всичките езици. Поговорете с персонала на образователните институции, които децата Ви посещават, и се информирайте относно начините им на подход към многоезичието. Служителите със сигурност ще се радват да чуят Вашето мнение по въпроса, както и информацията относно Вашата култура и традиции.

В училище имат по-голям шанс да научат езика на обучение и като цяло да успеят тези деца, чийто членове на семейството са могли да прекарват време с тях, разказвали са им истории или са им говорили по начин, който е развивал речниковия запас на майчиния им език. Знанията и уменията на децата са преносими от майчиния език, който са научили у дома, на езика, използван в училище.

ПОЛЕЗНИ ЛИНКОВЕ:

- 👁️ Списание за многоезични деца и мултикултурно образование Kamarádi (Приятели) (www.zaedno.org/home-kamaradi)
- 👁️ За асоцииране с професионалната терминология на майчиния език могат да се използват преводните речници (<https://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky>)
- 👁️ <http://www.multilingual-families.eu/repository/for-parents>
- 👁️ <https://www.inkluzivniskola.cz/vicejazycnost>
- 👁️ Cummins, J.: Vzdělávání vícejazyčných žáků. In: Existuje-li to, je to možné: inspirace pro vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem. META slaví 15, s. 183–190. Praha 2021.